بەش : کوردی

کۆلێژ: پەروەردەی بنەڕەتی

زانکۆ: سەلاحەددین

بابەت: شیوازی ئەدەبی

ناوی مامۆستا: د. تانیا ئەسعەد محەممەد سالح

ساڵی خوێندن: 2024-2023

پەرتووکی کۆرس
Course Book

1. ناوی کۆرس	کۆرسی ساڵانە
2. ناوی مامۆستای بەر پرس	د. تانیا ئەسعەد محەممەد سالح
3. بەش/ کۆلێژ	پەروەردەی بنەڕەتی/ بەشی کوردی
4. پەیوەندی	ئیمێل: Tanya.mohammad@su.edu.krd ژمارەی تەلەفۆن: 4812000 کورك
5. یەکەی خوێندن (بە سەعات) لە هەفتەیەک	تیۆری: 3
6. ژمارەی کارکردن	ئامادەبوونی مامۆستای وانەبێژ بۆ قوتابیان لە ماوەی هەفتەیەکدا لەحەفتەیەکدا (3) کاتژمێر
7. کۆدی کۆرس	نییە
8. پرۆفایەلی مامۆستا	Webpage لەسەر ژیانی ئەکادیمی مامۆستا . وێبسایتی کۆلێژی پەروەردەی بنەڕەتی
9. وشە سەرەکیەکان	ئەدەبی کوردی، ئەدەبی کۆن و نوێ، شیعر و پەخشانی کوردی ، لێکۆڵینەوە و ڕەخنە و میتۆدەکانی . شێوازو زانستی شێواز

10. ناوەرۆکی گشتی کۆرس:

لێرە مامۆستای وانەبێژ باس لە کۆرسەکە دەکات بە شێوەیەکی گشتی کە پێویستە ئەم خاڵانەی خوارەوە بگرتەوە:

- گرنگی خوێندنی کۆرسەکە (بابەتەکە)
- تێگەیشتنی چەمکی سەرەکی کۆرسەکە
- بنەما وبیردۆزی کۆرسەکە
- زانینی تەواو بە لایەنە گرنگیەکانی بابەتەکە
- زانین وتێگەیشتنی پێویست بۆ دابین کردنی هەڵی کار

گرینگی خوێندنی ئەم کۆرسە لەوەدا دەردەکەوێت، کە هەوڵدەدات بۆ ناساندنی شیوازی ئەدەبی کوردی ، بە گشت هونەرەکانی شیعر و پەخشانەوە, وەخستنەرووی گرینکترین هۆکارەکانی ویك چوون و جیاوازی شیوازی ئەدەبی کوردیمان لەگەل ئەدەبیاتی میللەتانی دی و شێوازی تاکە تاکەی ئەدیبان . هەروەها ئەم کۆرسە هەوڵدەدات بە ناساندنی شیوازی هونەرەکانی نێو ئەدەبیاتی کوردیمان و تایبەتمەندێتی هەریەکە لەوانە .

لەلایەکی ترەوە ئەم کۆرسە هەوڵدەدات بۆ تیشك خستنە سەر شێوازی قۆناغە ئەدەبییەکان و ئاشناکردنی قوتابییان بە ریبازە ئەدەبییەکان و تایبەتمەندێتی هەریەکێکیان.

11. ئامانجەکانی کۆرس

ئامانج لەخوێندنی وانەی (شێوازی ئەدەبی) بە شێوەیەکی گشتی ئاشناکردنی قوتابییە بەسیماو تایبەتمەندێتییەکان و بەها و گرنگی و چەمك و ڕەهەندەکانی لە ئەدەبی کۆن و نوێ و هاوچەرخی کوردیمان. بەشێوەیەکی تایبەتیش ئاشناکردنێتی بەو ئەزموون و چوارچێوە هونەرییانەی کە لە ئەدەبی کوردیدا هەن ، ئەمەش گرنگیی خۆی هەیە بۆ قوتابیانی دەرچووی کۆلیژی پەروەردەی بنەڕەتی، چونکە زۆربەی دەقە ئەدەبییەکانی پرۆگرامەکانی خوێندنی بنەڕەتی و دوای ئەم قۆناغە سەر بە هەموو چەشنەکانی ئەدەبن . لە داهاتوودا بۆ ڕۆشنبیری خۆیان لە بابەتی ئەدەبی کوردیدا سوودی لێوەردەگرن.

12. ئەرکەکانی قوتابی

پێویستە قوتابی لە چالاکیی و بەشداری نێو پۆل لەتێکڕای سالّی خوێندن، کە ئەمانە لەخۆدەگرێت: (ئامادەبوون و پابەندبوون، سمیناری ماوە کورت سەبارەت بەچەمکێکی تایبەت لەنێو بەرنامەی داواکراو ، خوێندنەوەی کتێبی پەیوەست بەباتەکەو نمایشکردنی پوختەیەکی لەماوەی ژەند خولەکێکی کەمدا ، ئامادەیی بۆ تاقیکردنەوەی ماوە کورت و لەناکاو، بەشداری لە راڤەی بابەتەکە لە نێو پۆلدا.

13. ڕێگەی وانە ووتنەوە

1. ڕێگای ئامادەکاریی (**طريقة المحاضرة**)
2. ڕێگای پرسیار و ولاّم (**طريقة الإستجواب**)
3. ڕێگای گفت و گۆ (**طريقة المناقشة**)

14. سیستەمی هەڵسەنگاندن

یەکەم: لە (40٪)ی نمرەکان، تایبەتە بە کۆششی سالاّنەی قوتابی، کە بەم شێوەیەی خوارەوە دابەش دەبن:

1. **لە 20٪ تاقیکردنەوەی یەکەم**
2. **لە 20٪ تاقیکردنەوەی دووەم**
3. **لە 20٪ چالاکیی و بەشداری نێو پۆل لەتێکڕای سالّی خوێندن، کە ئەمانە لەخۆدەگرێت: (ئامادەبوون و پابەندبوون، سمیناری ماوە کورت سەبارەت بەچەمکێکی تایبەت لەنێو بەرنامەی داواکراو ، خوێندنەوەی کتێبی پەیوەست بەباتەکەو نمایشکردنی پوختەیەکی لەماوەی کورتدا ، ئامادەیی بۆ تاقیکردنەوەی ماوە کورت و لەناکاو، بەشداری لە راڤەی بابەتەکە لە نێو پۆلدا . لە کۆتایدا ئەمانە کۆدەکرێتەوە و ڕێژەی (40٪) لێدەردەهێنرێت .**

دووەم: لە (60٪)ی نمرەکان، تایبەتە بە تاقیکردنەوەی کۆتایی سالّ.

____

15. دەرئەنجامەکانی فێربوون

قوتابی بەڕێز..

وەرگرتنی ئەم کۆرسە بەتەواوی لەلایەن قوتابییانەوە، بە مەرجێك ئامادەیی و پابەندیی تەواوت هەبێت لەگەڵیدا، هەروەها بەسەرنجەوە بەشداری تێدا بکەیت و بەدواداچوونی هەبێت بۆ سەرچاوەکانی، ئەوا بەدڵنیاییەوە سوودێکی زۆری دەبێت بۆیان بە تایبەتی لەلایەنی مەعریفی کە ئەم کۆرسە زانیاری و چەمك و زاراوەیەکی زۆری پێ ئاشنا دەکات سەبارەت بە شێوازی ئەدەبی کە وەك میتۆدێکی ڕەخنەییە لە ئەدەبیات دا, ئەمە جگە لەوەی کە لە دوارۆژدا و لە ژیانی کارکردندا وەکو مامۆستای بابەتی زمان و ئەدەبی کوردی و پسپۆر لەو بوارەدا پێویستە شارەزایەکی باشی هەبێت لە بواری ئەدەبیاتی کوردیمان کە ئەمەش کارئاسانی بۆ دەکات بۆ دۆزینەوەی هەلی کار لەهەر شوێنێك کە نزیك بێت لەتایبەتمەندییەکەی. ئەمە جگە لەوە بەتەواوکردنی ئەم کۆرسە لەلایەنی رۆشنبیرییەوە گەشە دەکات و وکەسێکی رۆشنبیری لێدەردەچێت.

16. لیستی سەرچاوە

یەکەم/ سەرچاوە بنەڕەتییەکان:

- کوردی :
- شێواز و شێوازگەری ، د. ئیدریس عەبدوللا ، چاپخانەی ڕۆژهەلآت ، هەولێر 2010 2011
- شێواز لە کورتە ژیرۆکی کوردیدا ، د. سلیم رەشید ، چاپخانەی ڕۆژهەلآت ، هەولێر 2012
- تیۆری ئەدەبی و شێوازناسی ، پیتەر هالبیرگ و دانەرانی تر ، وەرگێرانی ئەنوەر قادر محەممەد ، مەلبەندی کۆردۆلۆجی ، سلیمانی ، 2010
- شێوازی شیعری گۆران ، پەخشان غەلی ئەحمەد ، چاپخانەی ڕەنج ، سلێمانی ، 2009
- فەرهەنگی زاراوەی ئەدەبی و رەخنەیی،نەوزاد ئەحمەدئەسوەد،سلێمانی ،2011.
- کاروانی شیعری نوێی کوردی، کاکەی فەلاح،1980.
- ئەدەبیاتی نوێی کوردی، د.عیزەدین مستەفا رەسوول،1990.
- شیعرو ئەدەبیاتی کوری, رەفیق حلمی, 1988.
- مێژووی ئەدەبی کوردی , د.مارف خەزنەدار, بەرگی یەکەم , دەزگای چاپ و بلاو کردنەوەی ئاراس , چاپخانەی وەزارەتی رۆشنبیری , هەولێر : 2001.
- مەسەلەی ویژدان ، ئیحسان فوئاد ، چاپخانە ئیرشاد ، بەغداد ، 1970
- کاریگەری ڕوانگە لە نوێگەری شیعری کوردیدا،د.عەلی تاهیر بەرزنجی،2008.
- بزاڤی رۆژنامەنووسی کوردی لە سووریا, فرهنگ موزەفەر موحەمەد, نامەی ماستەر, زانکۆی سەلاحەددین, هەولێر . 2003

- تیشکێك بۆ سەر ڕۆمان ، عبدوالرحمان منیف ، وەرگێڕانی شیرین . ك ، كوردستان ، سلیمانی ، 2006
- شیعری نوی كوردی 1898–1958 ، د.فرهادپیربالٚ ، چاپخانەی وەزارەتی كشتوكالٚ ، هەولێر 2005.
- لێكۆڵینەوەو بیبلۆگرافیای چیرۆكی كوردی 1925–1969 ،عومەر مەعروف بەرزنجی ، چاپخانەی كۆری زانیاری كورد، بەغدا 1978 .
- چیرۆكی هونەری كوردی ، زاهیر ڕۆژبەیانی ، وەزارەتی ڕۆشنبیری ،1997
- ڕەوتی نوێكردنەوە ی شیعری كوردی لە باشووری كوردستان لە ساڵانی (1980 ـ 1991) دا ، د . حوسێن غازی كاك ئەمین گەلاڵەیی ، چاپی یەكەم ، هەولێر 2010.

دووەم/ سەرچاوە عەرەبییەكان:

1. جماليات الاسلوب ، فايز الداية ، دار فكر المعاصر ، بيروت ، 1996
2. البلاغة و الاسلوبية ، يوسف ابو العدس ، الاهلية ، الاردن ، 1999
3. الاسلوب و الاسلوبية ، دار الكتاب الجديد ، بيروت ، 2006
4. معجم مصطلحات الادب ، مجدي وهبة، مكتبة لبنان ،1994.
5. المعجم الادبي ، جبور عبدالنور ، دار العلم للملايين، بيروت 1979.
6. الشعر العربي المعاصر،د.عزالدين اسماعيل،دار العودة ،1981.
7. دليل الناقد الادبي، د. ميجان المرويلي، د. سعد البازعي، ط4، 2005.

17. بابەتەكان	ناوی ماموٚستای وانەبێژ
- تەوەررەی یەكەم/ شێوازی ئەدەبی - – زاراوەی شێواز لە نێو فەرهەنگەكاندا - – بنچینەی زاراوەكە - – پێناسەو چەمكی شێوازی ئەدەبی - – تەوەررەی دووەم/ - – زانستی شێواز - – شیوازگەری كۆن - –شیوازگەری نویٚ - – قوتابخانەی ئەلمانی	

- **– قوتابخانەی فەرەنسی**

- **تەوەررەی سێیەم/**
- **ڕەهەندە سەرەکییەکانی شێواز**
- **ئەو هۆکارانەی کاریگەرییان هەیە لەسەر شێواز**
- **جۆرەکانی شێواز بە پێی بابەت**
- **جۆرەکانی شێواز بە پێی دەربڕین**

- **تەوەررەی چوارەم/**
- **پەیوەندی شێواز بە زمانەوانی**
- **پەیوەندی شێواز بە ئەدەبەوە**
- **پەیوەندی شێواز بە ڕەخنەی ئەدەبییەوە**
- **پەیوەندی شێواز بە ڕەوانبێژییەوە**

- **تەوەررەی پێنجەم/**
- **هونەرەکانی ڕەوانبێژی**
- **هونەری لێچوون**
- **هونەری خواستن**
- **هونەری جوانی بایس**
- **هونەری واتاناسی**

- **تەوەرەی شەشەم :**
- **شێوازی شیعر بە پێی ڕێبازەکان و چەند نموونەیەك**
- **شێوازی چیرۆکی کوردی و کورتەیەکی مێژوویی دەربارەی چیرۆکی کوردی**
- **قۆناغەکانی چیرۆکی هونەری کوردی لەنێوان سالآنی** (1925 – 1991)
- **قۆناغی یەکەم لە** (1925 – 1939) **قۆناغی سەرهەڵدان**
- **قوناغی دووەم سالانی سییەکانی سەدەی ڕابردوو**
- **قۆناغی سێیەم:** 1939 – 1949 / **قۆناغی گەشەسەندن – گۆڤاری گەلاوێژ**

- قۆناغی چوارەم : سالانی پە نجاكان شورشی گەلاوێژ 1958 - قۆناغی پێنجەم : سالانی شەستەكان تا بەیاننامەی ئاداری 1970 - قــۆناغی شەشەمەم : 1970 1974 - قــۆناغی حەوتەم : سالانی هەشتاكان تا ڕپەڕینی 1991 - قــۆناغی هەشتەم لە ڕا پەڕینەوە تا ئەمڕۆ - تەوەرەی حەوتەم - هونەری ڕۆمان - هونەری وتار - هونەری شانۆگەری	
18. بابەتی پراكتیك (ئەگەر هەبێت)	
نییمە	

19. **تاقیکردنەوەکان**

1. پرسیاری وتاری، پێناسە. هۆكار
2. **راست وچەوت**
3. **بژاردەیزۆر**
4. نموونە دەق و شیكار كردنی دەق

20. **تێبینی تر**

قوتابییان دەتوانن نزیك لە سەرچاوە دیاریكراوەكانی نێو ئەم كۆرس بووكە ، لەچوارچێوەی كۆرس بووكەكە دەربچن و بەدواداچوونی زیاتر بكەن بۆ بابەتەكە ، هەروەها دەتوانن لەسەرچاوەی ترەوە باس لەو شتانەە بكەن كە من باسم كردوون.. نمنەی زیاتر و نویٓ جگە لە نموونەی موحازەرات بهێننەوە .

21. پێداچوونەوەی هاوەڵ

 د. بەكر شاكر كاوانی